

AVELSPLAN FÖR ISLANDSHÄSTAR

INNEHÅLL

1.	STAMBOK	1
2.	RASBESKRIVNING	1
3.	AVELSMÅL	1
3.1.	Generella avelsmål	1
3.2.	Specifika avelsmål	2
3.2.1.	Exteriör generellt	2
3.2.2.	Detaljerade urvalskriterier	2
3.2.3.	Ridegenskaper generellt	2
3.2.4.	Ridegenskaper i detalj	2
4.	AVELSPROGRAM FÖR ISLANDSHÄSTAR	3
4.1.	Avelsmetodik	3
5.	BETÄCKNINGSLICENSER	4
5.1.	Licens för bedömd hingst	4
5.2.	Unghingstlicens	4
5.3.	Gårdshingstlicens	4
6.	BETÄCKNINGSMETODER	4
6.1.	Semin	4
6.2.	Embryotransfer	4

1. STAMBOK

Systemet som används för stamboksföring av islandshästar är den internationella databasen WorldFengur (WF) som ägs av det isländska lantbruksförbundet: BÍ (Bændasamtök Íslands) och FEIF (International Federation of Icelandic Horse Associations). Systemet är uppdelat i sektioner efter länder och den svenska sektionen är den svenska stamboken för islandshästar. Moderstamboken för rasen är den isländska sektionen i WorldFengur som upprättas av BÍ.

Moderstambokens regler beskrivs i isländska lagar nr. 442/2011 samt i FEIFs General Rules and Regulations. Beslut om ändringar i moderstambokens regler tas på FEIFs avelsledarmöte som arrangeras i februari varje år, där Sverige representeras av avelsledaren i Sverige. Med jämna mellanrum arrangeras även möten för WorldFengurs registratorer från alla länder.

Krav för registrering av individer i stamboken beskrivs i SIF Avels riktlinjer.

Avelsarbetet för islandshästar definieras som internationellt. System för avelsvärdering är internationellt och resultat från avelsbedömningar registreras i WorldFengur. Resultat från alla länders avelsbedömningar ligger till grund för en internationell beräkning av avelsvärde med BLUP metoden där populationen definieras som alla hästar registrerade med härstamning och födelseår i WorldFengur. Endast resultat från avelsbedömningar som följer isländska lagar nr. 442/2011 registreras i WorldFengur. Resultat från avelsbedömningar är offentligt och sökbart i WorldFengur.

Populationen av islandshästar är omkring 280.000 individer varav ca 30.000 individer finns i den svenska stamboken. Antalet uppfödare i Sverige är ca 800 personer.

2. RASBESKRIVNING

Islandshästens storlek är normalt ca 142 cm, ± 5 cm i mankhöjd. De flesta färgvarianter och tecken förekommer i rasen. Hästen utstrålar fysisk och psykisk styrka, självständighet och stolthet, särskilt under ryttere.

Exteriören har stor variation, men en typisk islandshäst är rektangulär och kompakt i sin byggnad. Typiskt för rasen är sluttande kors, en lång, tjock man och svans samt en tät vinterpäls.

Den isländska hästen är en ridhäst. Hästens gångarter är unika och skall vara minst fyra – förutom skritt, trav och galopp så måste den ha tölt. Vissa hästar har ytterligare en gångart, en mycket snabb (flygande) pass. Som ridhäst är den en utomordentligt mångsidig och samarbetsvillig häst med en stor kapacitet, anpassningsbar både till barn och vuxna. Hästen är hårdig, självständig, social och lätt att umgås med. Hästen har en lång livslängd, 25 – 30 år är inte ovanligt.

3. AVELSMÅL

Avelsmål för islandshästen är att bevara en tillräcklig genetisk variation för att motverka en höjning av den genomsnittliga inavelskoefficienten i den svenska populationen samt att förbättra rasen avseende de urvalskriterier som beskrivs i de specifika avelsmålen. Avelsmålet fastställs i isländska lagar nr. 442/2011.

3.1. Generella avelsmål

Det officiella avelsmålet är friska, fertila och hållbara hästar – en robust islandshäst. Alla förekommande färgvariationer ska bevaras och avelsmålet ger utrymme för stor variation i hästarnas mankhöjd.

3.2. Specifika avelsmål

3.2.1. Exteriör generellt

Det generella avelsmålet är en lättbyggd islandshäst med vikt på styrka, smidighet och en muskulös kropp. Exteriören ska underlätta enastående gångarter, naturligt god hållning men även ta hänsyn till det som allmänt anses vara estetiskt tilltalande.

3.2.2. Detaljerade urvalskriterier

Huvud

Målet är ett mycket vackert finmejslat huvud. Tunna, smala, välansatta, inte alltför öppna öron. Stora, öppna och vakna ögon med välmejslat ögonparti. Tunn hud och hårrem. Smala ganascher med bra utrymme emellan. Rak noslinje och öppna näsborrar. Ett stolt huvud.

Hals, manke och bog

Målet är en lång, välrest, mycket smäcker hals, välvd nacke, halsen väl separerad från kroppen, hög manke, välmarkerad och välformad, bogarna långa och sluttande.

Rygg och kors

Målet är en utmärkt rygg/överlinje. Ryggen är smidig och rörlig, av medellängd, bred och välmusklad. Hela ryggraden är smidig ända till korset. Korset är välbyggt, långt, tillräckligt sluttande, med jämn muskulatur på sidorna med endast en svag avsmalning mot svansen. Låren är långa och välmusklade. Svansen är mycket väl ansatt.

Proportioner

Målet är att hästen ska vara praktfull med utstrålning. Benen ska vara långa och kroppen lättbyggd och cylindrisk till formen, med framdela, bål och bakdel ungefär lika långa. Mankens högsta punkt ska vara högre än korseis högsta punkt.

Benkvalitet

Målet är hårda, mycket starka senor och en god separation mellan senor och skelett, kraftiga leder och smidiga, starka kotor. Mycket bra sett från sidan.

Benställning

Målet är korrekta ben: frambenen ska vara absolut raka med tillräcklig vidd mellan dem och mellan bakbenen. Bakbenen får vara något utåtställda.

Hovar

Målet är mycket djupa hovar med konkav sula, välformade, runda och med tilltalande utseende, starka hovväggar och sulor, enfärgade helst mörka. Stora strålar och rejäla trakter.

Man och svans

Målet är mycket lång och tjock man och svans med mycket pannlugg.

3.2.3. Ridegenskaper generellt

Det generella målet är en mångsidig, välbalanserad och pålitlig ridhäst med goda, taktrena gångarter och bra temperament. En häst som ser bra ut under ryttare.

3.2.4. Ridegenskaper i detalj

Tölt

Målet är tölt med jämn fyrtakt, långa fram- och bakbenssteg, mycket lyft och aktion i frambenen, rörelserna extremt smidiga och mjuka. Mycket snabb.

Trav

Målet är en säker tvåtakt, höga och smidiga rörelser, långa steg och sväv. Mycket snabb.

Pass

Målet är en säker, imponerande pass, bra tvåtaktig lateral gång med bra sväv och mycket högt tempo.

Galopp

Målet är att gångarten har bra takt och att hästen är uttrycksfull i galopp, bär sig väl och sträcker ut i trevliga rundade kraftfulla rörelser och bra sväv. Mycket snabb.

Spirit

Målet är en häst som är mycket villig, modig, glad och positiv, ha självförtroende samt ge sitt bästa med mycket lite påverkan. Hästen är samarbetsvillig, lyhörd och lätt att hantera.

Helhetsintryck

Målet är en häst som är mycket imponerande och elegant att se på, med energiska, attraktiva rörelser och mycket charm: Hästen bär sig väl med välvd nacke, på tygeln med eftergift.

Benrörelserna är lätta, höga och smidiga med bra koordination och energi. Frambenslyften är höga och hästen är vägvinnande med ståtliga steg och hög svansföring.

Skritt

Målet är en lösgjord häst med mycket utstrålning, med en jämn takt och smidig kropp. Huvudet bärs medelhögt och hästen rör sig vägvinnande med långa, energiska steg, med bra övertramp.

4. AVELSPROGRAM FÖR ISLANDSHÄSTAR

Avelsprogrammet genomförs i Sverige i enlighet med FEIFs officiella avelsprogram samt riktlinjer från Island.

Avelsprogrammets syfte är att bevara och förbättra islandshästen. Selektion av avelsdjuren baseras på resultat från avelsbedömningar samt skattade avelsvärden (BLUP) för att bevaka populationens genetiska framsteg.

Hingstar som används i avelsprogrammet och är födda år 2000 eller senare ska vara härstamningskontrollerade med DNA eller blodtypning och hingstar födda år 2006 eller senare med DNA analys. Ston som används i avelsprogrammet bör ha registrerad DNA analys i WorldFengur. Alla hästar som ingår i avelsprogrammet ska vara identifierade och registrerade i WorldFengur enligt de regler som beskrivs i SIF Avels riktlinjer. Hingstar och ston som ingår i avelsprogrammet ska vara fria från genetiska defekter så som benspatt och defekter i könsorgan.

4.1. Avelsmetodik

För att uppnå det fastlagda avelsmålet följs ett systematiskt tillvägagångssätt, som kan omfatta alla komponenter som utgör ett modernt avelsarbete och som vilar på vetenskapliga grunder och etablerad praktisk erfarenhet. Avelsarbetet med islandshästar bedrivs till stor del som ett internationellt samarbetsprojekt, som omfattar alla FEIF:s medlemsländer med den internationella databasen WorldFengur som grund.

Avelsarbetets komponenter kan sammanfattas som:

- a) Avelsmål; är internationellt fastlagt i FEIFs regelverk samt i isländska lagar.
- b) Identifikation av individer och registrering.
- c) Mätning av egenskaper, som ingår i avelsmålet (bedömning av exteriör och ridegenskaper, insamlande av hälso- och sjukdomstillstånd).
- d) Genetiska analyser (utförs av därtill utbildade experter).

- e) Avelsvärdering (huvudsakligen enligt BLUP-metoden).
- f) Urval (baserad på BLUP och resultat från avelsbedömningar. Informationskällan är den internationella databasen WorldFengur).

5. BETÄCKNINGSLICENSER

För att få hingsten publicerad i den digitala hingstkatalogen samt för att få tillgång till att rapportera hingstens betäckningar i den digitala språngrullan krävs betäckningslicens som kan lösas i Hestur under perioden 1 januari till och med 15 september. Rapporterade betäckningar registreras i WorldFengur efter att språngrullan stänger den 31 december varje år. Betäckningsintyg utfärdas från WorldFengur.

Krav på samtliga hingstar för att lösa licens är

- Godkänd härstamningskontroll mot fader och moder verifierad med DNA-test. Undantag gäller för hingstar födda på Island före 1998 som inte behöver vara härstamningskontrollerade mot moder.
- Fria från kända ärftliga defekter enligt SJVFS 2019:31. Hingstar kontrolleras vid avelsbedömningar men obedömda hingstar behöver intyg från veterinär.
- Hingstar från och med 5 års ålder ska ha spattröntgen utan anmärkning registrerad i WorldFengur.

5.1. Licens för bedömd hingst

För att kunna erhålla hingstlicens ska hingsten ha genomgått fullständig avelsbedömning. Hingstlicens gäller ett kalenderår i taget för obegränsat antal ston.

5.2. Unghingstlicens

Hingst med avelsindex (BLUP) lägst 120 kan från två års ålder erhålla betäckningslicens fram till och med 4 års ålder för obegränsat antal ston.

Hingst med avelsindex (BLUP) lägst 115 kan från två års ålder erhålla betäckningslicens för totalt 10 ston fram till och med 4 års ålder.

5.3. Gårdshingstlicens

Hingstar 2-4 år med avelsindex lägre än 115 eller obedömda hingstar äldre än 4 år kan erhålla gårdshingstlicens. Hingsten erhåller licensen för betäckning av ett sto med identisk ägarregistrering som hingsten.

6. BETÄCKNINGSMETODER

De vanligaste betäckningsmetoderna på islandshästar är de naturliga betäckningsmetoderna fribetäckning och handbetäckning.

6.1. Semin

För föl födda efter insemination gäller samma regler som vid naturlig betäckning.

6.2. Embryotransfer

- a) Givarstoet måste ha godkänd härstamningskontroll mot fader och moder verifierad med DNA-test.
- b) Mottagarstoet måste vara renrasig islandshäst registrerad i WorldFengur och ha godkänd härstamningskontroll mot fader och moder verifierad med DNA-test.
- c) Fölet måste ha godkänd härstamningskontroll mot fader och moder verifierad med DNA-test.

- d) Begränsning av antalet avkommor per sto och år
- i) Högst 2 föl via embryotransfer + 1 föl via givarstoet (2 är tillåtet om det är tvillingar)
 - ii) Max 3 (4 om tvillingar) avkommor per år
 - iii) En tydlig markering i WorldFengur ska indikera vilka avkommor som är via surrogatmödrar
 - iv) Kloning av islandshästar är inte tillåtet
 - v) Genmanipulation av islandshästar är inte tillåtet